

Акценти

Адрес на редакцията: гр. Казанлък, бул. "Розова долина" 100, офис 8 (срещу Митницата)

ПОЛОВИН ВЕК ТЕМЕЛИ

Звено „Проектиране“ към направление „Проектиране, инвестиции и строителство“ - „Арсенал“ стана на 50 години

Ветерани и настоящи
събра юбилеят

Те са темелите на „Арсенал“. Без тях нищо не може да стане. В основата са на всяко ново съграждане, на всяка промяна, на всяка иновация.

Те са навсякъде в „Арсенал“. Няма място, където „да не са бутнали“.

Преди броени дни имаха и празник. Вдигнаха наздравца за своите 50 години, шегувайки се, че само двамата първи сред тях вече били надминали юбилея.

За служителите от звено „Проектиране“ към направление „Проектиране, инвестиции и строителство“ празникът е много специален.

Не само защото през всичките години работещите в него са като семейство, но и защото работата е такава, че ги превръща в приятели. Като скачени съдове са.

Създават нещо, в което всеки влага част от себе си. Отговорността за крайния резултат е обща.

Имат усещането за мисия. А „Арсенал“ е тяхна ежедневна кауза.

Нямат право на грешки. Техните могат да са фатални. Съзнават огромната и тежка отговорност, която носят.

Затова и често те не са на изхода на портала в края на работния ден. Техният често свършва часове след това.

Има ли работа, работиш, без значение колко е част, категорията е инженер Христина Петрова, ръководител на звено „Проектиране“.

Начело е на екипа, който създава всичко в „Арсенал“ по отношение на сграден фонд, инсталации, ремонт: от технологичната част до финала. Начело е на малък, преобладаващо женски, колектив от 8 души, които носят на гърба си арсеналските темели.

Продължава на стр. 3

ЗЕЛЕНО

Снимки: Миран Маденджиян

Близко 1100 нови дървета – иглолистни, широколистни, екзотични, както и цветни храсти вече освежават централната част на „Арсенал“. Освежени с нова растителност са и голяма част от административните сгради по заводи и фасади на цехове. „Зеленият проект“ е дело на архитект Георги Костадинов, едно от новите попълнения на звено „Проектиране“ към ПИС в „Арсенал“. Амбицията на ръководството на дружеството е постепенно да бъде допълнена, подменена, освежена и възстановена зелената част на фирмата. Надеждата е, че работещите ще оценят и пазят зеленото ни богатство.

МОТИВИРАЙТЕ

своите служители, клиенти и партньори

Ваучер Храна®
Ticket

Ticket
Compliments®

Compliments®

Идънред България | www.edenred.bg
Edenred | Тел: +359 2 974 0220 | bulgaria@edenred.com

Издателски съвет: Николай Ибушев, Янко Запрянов, Цветан Шиков, Добрин Драгнев.

Редакция: Деляна Бобева - гл. редактор, Диана Нейчева, Мария Рашкова, Първолета Петкова, Мария Пискова, Миран Маденджиян, Юлия Младенова, Венко Юнаков.

Със съдействието на КНСБ и КТ "Подкрепа" в "Арсенал" АД.

ГЕН. ДИМИТЪР СТОЕНЧЕВ НАЧАЛНИК НА ДЪРЖАВНАТА ВОЕННА ФАБРИКА 1923 - 1929 Г.

Димитър Стоенчев е роден на 16 август 1874 г. в Радомир. През 1896 г. завършва

„Св. Александър“ - IV степен.

Биографите

считат, че полк. Димитър Стоенчев е назначен за началник на фабриката в Казанлък на 15 септември 1923 г. В историята на предприятието обаче е записано, че преместването на Софийския артилерийски арсенал в Казанлък започва от пролетта на 1924 г. Дopusка се, че или има грешка в годината на назначаването му, или полк. Стоенчев предвидливо е назначен от министъра на войната ген. Вълков по-рано, като решава да му повери от-

преместване на машини и съоръжения. Хората често го виждат и на разтоварната рампа, не води разтоварването на пристигащите от София и чужбина ешелони, но и да се включва лично в работата. През повечето работни дни идва пръв във фабриката и си заминава последен. Често ходи пеш, макар че му се полага служебен фойтон. Познава лично много от строителите, работниците и служителите. Проявява уважение към тях и се вслушва в предложенията и докладите им. Под негово ръководство са изградени, оборудвани и пуснати в експлоатация Първата сна-

в Казанлък. На длъжността началник на Държавната военна фабрика остава до 17 април 1929 г. Същата

Ген. Димитър Стоенчев е един от скромните, честни и достойни офицери в Българската армия. Съвремен-

Генерал Димитър Стоенчев

17-ти випуск на Военното училище на Негово Княжеско Височество. Произведен е в чин поручик през 1900 г. Още съ-

Силовата централа - 1927 г.

щата година е командирован за обучение в Михайловската артилерийска академия в Санкт Петербург, Русия. Завършва я през 1904 г. и от следващата година вече е капитан. Като такъв взема участие в Балканската война, 1912-13 г. На 18 май 1913 г. е произведен в чин майор. Димитър Стоенчев изпълнява своя воински дълг, като се включва и в Междусъюзническата война, 1913 г.

По време на Първата световна война, 1915-18 г., майор Стоенчев е началник на Техническото отделение на артилерийската инспекция. На 30 май 1916 г. вече е с чин подполковник, а точно две години по-късно – полковник. Като началник на Техническото отделение, полковник Стоенчев се изявява като добър ръководител и организатор и по този повод Министерството на войната го награждава с орден

Административно-техническото ръководство на фабриката при изпращането на ген. Димитър Стоенчев

говорността по дислоцирането на фабриката.

На 50-годишна възраст Димитър Стоенчев притежава все още неизчерпаема енергия. От сутрин до вечер той е в района на строящите се сгради, прецизно наблюдавайки влагането на материалите. Следи строго, както процесите на строителството, така и поэтапното

ръководство през 1924 г., Силовата централа - 1927 г., Струго-фрезовата работилница - 1927 г., Лепярната работилница и други.

На 6 май 1926 г. е произведен в чин генерал-майор. Ген. Стоенчев успешно се справя с изключително тежката и отговорна задача по строителството и преместването на Софийския артилерийски арсенал

командир на лаборатория в Шуменския огнестрелен склад, началник на Окръжната секция на Оръжейната инспекция, началник на артилерията в Софийския укрепен пункт.

Автор е на статии в списание „Артилерийски преглед“. На 30 април 1933 г. с Царска заповед е уволнен от военна служба като генерал-лейтенант.

те от него постове.

**Първолета Петкова
Музей „Арсенал“**

Ползвана литература: „Историческо развитие на МК „Фр. Енгелс“; Даскалов, Ив. – Принос за историята на военнотехническата промишленост“; Архив Музей „Арсенал“

Продължение от стр. 1

Юбилей

ПОЛОВИН ВЕК ТЕМЕЛИ

В екипа й са още: двама инженери по строителство - Димитър Димитров и Пепа Димитрова, двама електроинженери - Марияна Николова и Стефан Чаушев, който е най-младият член на екипа, пазарджиклия, дошъл на работа в „Арсенал“ миналата есен по неписаното правило „откъдето е жената, там е и родата“, ВиК-инженерът Танка Тотева, която е ветеранът в звеното, на работа в него без прекъсване от 1986 г., инженерът по технологичната част Велина Иванова и архитект Георги Костадинов.

Всички те са част от големия отбор, начело на който е инж. Цветан Шиков - ръководител направление „Проектиране, инвестиции и строителство“ в „Арсенал“. Самият той също е започнал от звеното, навършило половин век.

Поема ръководството му през ноември 1982 г. 26 години по-късно е удовлетворен от съграденото от екипа му, от кадрите, които са минали и работят в него: доказани професионалисти, специалисти, на които разчита голямата фирма. Дялани камъни, които имат куража да носят голяма отговорност.

Историята:

Звено „Проектиране“ към направление „Проектиране, инвестиции и строителство“ е създадено на 13 април 1968 година към тогавашната Капитална дирекция, чийто приемник днес е направление ПИС. Първоначално се сформира като бюро „Проектиране“ към завода с ръководител инж. Михаил Радев. Началото поставят: инж. Дечко Папазов, Стефан Бобчев, Тодор Джурджев, Иван Коев, инж. Христо Георгиев, Костадинка Василева, Дечко Попов, Петранка Илиева, Валентина Клочко, Дончо Мързев и Тодор Сербезов.

Задачата им е да подготвят проектно-сметната документация на съществуващите цехове и заводи за основен и текущ ремонт, а същевременно и за изграждането на нови обекти. Последователно се създават специализирани групи по архитектура и строителство, отопление и вентилация, водопровод и канализация, електрообзавеждане.

По-късно, със създаването на Капитална дирекция, бюро „Проектиране“ преминава под нейно ръководство. През периода 1972-1978 г. специалистите от бюрото изготвят много проекти на нови сгради.

От началото на 1979 г. бюро „Проектиране“ става отдел, а от 1982 г. към него преминава и групата по ремонта на Строително-монтажното предприятие и групата за генералния план на комбината.

Така отделът се оформя като малка проектантска организация, която е в състояние да изпълнява много сложни и отговорни задачи. Начело на тази организационна заставка инж. Цветан Шиков.

В най-добрите си времена отделът наброява 60 души, а в най-кризисните - само 5.

От началото на 2010 г. колективът, ръководен от инж. Христина Петрова, извършва огромна по обем работа: създаването на новите производствени бази и цехове в Мъглиж, обновяването на поредица цехове, нови битови сгради и помещения, изграждането на цеховете 600 и 610 към Завод 5, обновяването на столовете за хранене в „Арсенал“ и други.

Ветераните:

Инженерът по ВиК Танка Тотева е настоящият ветеран в колектива на звено „Проектиране“. Тя е и живата история за по-младите си колеги. Със своите 36 години работа в звеното е изключително полезна с опита, познанията и мъдростта си. Тя е живият мост между тези, които вече не са на работа в отдела, и тези, които продължават делото им.

Невена Белчева

Невена Белчева е ветеранът на звеното отвъд портала на „Арсенал“. За нея работата в Капитална дирекция и в звено „Проектиране“ е целият ѝ живот. 44 години посвещава на фирмата. Започва работа на 14 февруари 1969 година и си тръгва през 2013-та. Споделя, че и сега да я накарат, би се върнала с удоволствие на работа, а договорката, че иска да ѝ остане време и за радост по двамата внуци.

Попада случайно в „Арсенал“, след като преди това кандидатства за работа в НИТИ. Родом е от село Бяга, Пещерско. Гостуване в Ка-

занлък се оказва решаващо за съдбата ѝ после. Поръчка я среща с тогавашния генерален директор на оръжейницата Васил Тюркеджиев.

Настоящият екип на звено „Проектиране“ в „Арсенал“

Възпитаничката на Строителния техникум в Брацигово получава оферта да започне работа в отдел, който тепърва се създава. Момичето приема предизвикателството и... така 44 години.

За времето и работата си в проектантската организация Невена Белчева разказва с

26. Работи заедно с покойната инж. Евгения Чернева, която е неин началник, с Пенка Тачева. Заедно с инж. Сираков проектират фирме-

качества, които са по-пристъпни за жените, отколкото за мъжете.

Удовлетворена е от работата си, защото има екип от

ния музей на „Арсенал“.

Във фирмата Невена среща и любовта на живота си - Иван Белчев, бивш началник на цех 120 в Завод 2. Сега арсеналец е единият ѝ син - Борислав Белчев от 5/600.

Капитанът:

Строителният инженер Христина Петрова заменя бургаския кей с казанлъшкия „Арсенал“. Пристига в града след Строителен техникум в родния Бургас и ВИАС в София, където сре-

професионалисти: гледат в една посока, виждат резултат и смисъл от създаденото.

Новата смяна

Електроинженерът, възпитаник на Техническият университет в София, Стефан Чаушев и архитект Георги Костадинов са най-новите пополнения в екипа на звено „Проектиране“ към ПИС в „Арсенал“.

Инж. Чаушев подсилва екипа в проектантското звено, а на архитект Костадинов се дължи новият свеж

Христина Петрова

ща и съпруга си, също арсеналец - инж. Петър Петров. Начело на звеното е от 2003 година.

Има син, който е на път да тръгне по семейните пътеки: ученик е в ПГ „Иван Хаджиенов“, специалност „Архитектура и строителство“.

Има обяснение за елегантната феминизация на колектива, който ръководи. Проектирането изисква търпеливост, прецизност и много часове зад бюрото. Все

и зелен облик на „Арсенал“. В края на миналата седмица звено „Проектиране“ вдигна тежка наздравница с настоящи и бивши колеги за своите 50 години и за много оставени дири. С надеждата и след 50 да се множи стореното, както и още по-добри от тях да поемат щафетата по арсеналското надграждане.

Деляна Бобева

ИМАМЕ ПО 3 000 ЛЕВА ЗА ВТОРА ПЕНСИЯ

Средно по 3000 лв. е натрупал всеки трудещ се в личната си партида за втора пенсия. Това показват данни на Комисията за финансов контрол (КФН) към края на миналата година.

Според Кодекса за социално осигуряване, родените след 1 януари 1960 г. внасят задължителни вноски за втора пенсия.

Изчисления на частните пенсионни дружества обаче показват, че средната сума в личните партиди е над 3000 лв.

Изплащането на вторите пенсии ще започне най-рано от 2021 г., а държавата вече представи концепцията си за изплащане на допълнителните пари за старини. Вариантите, които предлага социалното министерство, са три.

Първата опция е трудещите се да поискат натрупаната сума да им се изплати еднократно или разсрочено. Нея ще могат да изберат хората с малки суми, натрупани в личните им партиди, при които месечният размер на втората пенсия е под 20% от минималната сума за старини за стаж, която НОИ изплаща.

Ако кандидат-пенсионерите изберат този вариант, то натрупаната в партидата на всеки от тях сума ще може да се наследява.

Втората опция също дава право на унаследяване на парите. За да се възползват от възможността за програмирани тегления, месечните плащания на пожизнената пенсия трябва да са между 20 и 50 на сто от минималната пенсия за стаж и възраст.

Размерът на сумите, срокът и периодичността на получаването им ще зависят от натрупаното и от продължителността на живота на лицето.

Последният вариант за пожизнена пенсия ще може да се избира, ако месечното плащане е над 20% от минималната пенсия, която се изплаща от НОИ.

Втората пенсия, която ще се получава, ще е средно 25 лева и 33 стотинки месечно.

Ако обаче междуременно продължителността на живота се увеличи, сметката става по-различна и месечната сума ще падне до около 16 лева при положение, че живеем до 88 години.

Хората с втора пенсия ще вземат намален размер на тази от НОИ, предвижда Кодексът за социално осигуряване. Намалението ще е равно на платените в НОИ и универсалния фонд осигуровки и може да достигне до 25%.

„Трибуна Арсенал“

Среща

85-тата годишнина от своето създаване ще отбележи на 16 юни тази година Химичната лаборатория на Завод 3 в „Арсенал“ АД - Казанлък.

По този повод химици, лаборанти и служители в лабораторията през годините си дават среща.

Тя ще е в ресторант „Капитал“ на 16-ти юни /събота/ от 19 часа.

Желаещите да присъстват на срещата и на празничната вечеря могат да заявят това до 20-ти май на телефон 0431 7 33 00 - Химична лаборатория или на GSM 0884 599 073 - Станка Костова.

Кувертът за вечерята е 28 лева.

Да се съберем!

Защото, който помни миналото и живее в настоящето, има бъдеще!

Празници

Тежка надраница вдигна само преди ден **д-р Мехмед Мехмедов** - едно от емблематичните имена за „Арсенал“ и Казанлък. Общински съветник, сърцат човек, добър медик, специалист по трудова медицина, арсеналец.

С не малка дияря в своите 50 прекрасни години.

За много здраве... и нека се трупа.

Да растат камарите щастие, а опитът и мъдростта да пазят усмивката!

За поне още толкова, докторе!

Честит юбилей!

Отдел „Безопасни и здравословни условия на труд“ - „Арсенал“ АД
Колеги, приятели, арсеналци

Хубав празник и прекрасна годишнина посреща и **Еми Алendarова** - друго емблематично лице на „Арсенал“ и синдикалната структура на КНСБ, заместник-председател на СК на КНСБ в Завод 1.

Все така упорита, борбена и справедлива в отстояването на синдикалните права, здрава, прекрасна и щастлива!

Приятели и колеги от КНСБ и КТ „Подкрепа“

Шанс за работа

„Арсенал“ АД търси да назначи специалисти за следните работни позиции с месторабота в Казанлък:

1. Инженер-проектант по част Електро;
2. Инженер-проектант КИП и А /Контролно-измервателни прибори и Автоматизация/;
3. Инженер-проектант Електро и КИП и А.

Изисквания към кандидатите:

Висше техническо образование - бакалавър или магистър;
Владеене на чужди езици е предимство;
Компютърни умения - MS office, Internet, Auto CAD, EPLAN, софтуер за управление и проектиране;
Опит в проектирането на системи за управление, базирани на промишлени контролери, КИП и А съоръжения, промишлена автоматизация и електроинсталация;
Познания в съответната нормативна база и специализирани софтуерни продукти;
Личностни качества: способност за работа в динамична среда, аналитично мислене, организираност, прецизност.

Необходими документи за кандидатстване:

Автобиография;
Актуална снимка;
Мотивационно писмо.

Фирмата предлага много добро възнаграждение.

Лице за контакт:
Васил Вълчев - тел. 0888 510 231.

Кандидатурите ще бъдат разглеждани при стриктна конфиденциалност и спазване на ЗЗЛД /Закон за защита на личните данни/. Контакт ще бъде осъществен само с одобрените по документи кандидати.

Възможности за работа предлага и Инструменталният завод в „Арсенал“ АД.

За там се търсят:

1. Настройчик на ММ с ЦПУ за работа на програмна фреза или вертикален обработващ център - 3-ма души.
Описание на длъжността:
 - Комплектоване и настройка на технологичната екипировка и необходимите режещи инструменти;
 - Следене за точността при работа с машината и нанасяне на корекции от пулта за управление на машината;
 - Разчитане и работа с управляващи програми.

Изискване към кандидатите:

- Завършено техническо образование /средно или висше/;
- Разчитане на конструктивно-техническа документация;
- Познания по програмиране на Fanuc;
- 2 години стаж по професията.

2. Настройчик на ММ с ЦПУ за работа с програмен оптически шлайф - 3-ма души.

Описание на длъжността:

- Комплектоване и настройка на технологичната екипировка и необходимите абразивни инструменти;
- Следене за точността при работа с машината и нанасяне на корекции от пулта за управление на машината;
- Разчитане и работа с управляващи програми.

Изисквания към кандидатите:

- Завършено техническо образование /средно или висше/;
- Разчитане на конструктивно-техническа документация;
- Познания по програмиране на Fanuc.

За интересуващите се - повече информация на тел. 0885 079 187.

Повече информация за всички обявени свободни позиции може да бъде получена и от отдел „Личен състав“ на фирмата на тел. 0431/ 5 77 47.

Документи и формуляри за кандидатстване могат да бъдат изтеглени от сайта на „Арсенал“ АД - arsenal@arsenal-bg.com/kadri или получени от гиса „Пропуски“ на централния портал от 07,00 до 17,00 часа.

Попълнените документи могат да бъдат изпратени на електронен адрес: kadri@arsenal-bg.com или подадени лично в Приемната на фирмата всеки делничен ден от 10,00 до 12,00 часа на адрес: гр. Казанлък, бул. „Розова долина“ № 100, Офис №4.

Документи за кандидатстване могат да се получат и в Приемната на „Арсенал“ АД на същия адрес.

НАЧАЛНИКЪТ, КОЙТО СИ ПОЧИВА С РАБОТА

Казва се Рашо Иванов Козарев. Началник-цех 4/130 в Мъглижкия завод на „Арсенал“. Рашо Козарев от Алетия на трудовата слава. Строг, не търпи своеволия, не позволява компромиси,

го връща като преподавател в селскостопанското училище в Мъглиж, където самият той е бил ученик. Веднага, след като изтичат 3-те задължителни години като учител и инструктор, започ-

ва производство на капсули. Изключително отговорна задача, свързана със спецификата на производствения процес, със съблюдуване на технологичната дисциплина и гарантиране безопасността на работата. Имено тези отговорности допълват личните качества на началника, който носи твърдостта и упоритостта на лъвската си зодия. Да бъде безкомпромисен по отношение на работния процес, да не търпи никакви своеволия, да следи строго за реда и да изисква от всичките 270 души, които ръководи, да бъдат безупречни при изпълнение на трудовете си задължения. Защото изделията, които се правят в цех 130, са в основата на специалното производство, има висока взривоопасност и няма място за отклонения и не-

спазване на дисциплината. „По-голямата част от работата в цеха е на бригадни начала, но крайният резултат зависи от всеки един човек на съответната позиция. Затова изисквам всеки да бъде безупречен в своята част от процеса. Обичам да е строго, но справедливо“, признава Рашо Козарев. И споделя, че известно време е работил с настоящия директор на Завод 3 Георги Добрев, когато е бил комплексен ръководител. Впечатлен е от неговата строгост, огромна интензивност на натоварванията и в същото време от справедливостта му отношение към хората.

Освен спазването на трудовата дисциплина, Рашо Козарев обича подредеността в цеха и в пространството около него. Всъщност, 130-и е разположен на 6 площадки в рамките на Завод 4 и на всяка една от тях е въведен своеобразен ред – за производствения помещението вече е ясно, че при толкова високата температура на работата другото не може да бъде, но и отвън е подредено и чисто. Оформени са градинки със зелена трева, с цветя и декоративни животни. Така хем е по-приятно за всички, хем самият цех има собствена визия.

„Обикалям всеки ден и шестте площадки на цеха, може би изминавам по 10 километра дневно, но тази динамика ме зарежда с енергия“, казва още неуморният Рашо Козарев.

А че е неуморен, личи и от признанието му, че си почива... работа. Вместо през лятната отпуската да потегли към морето или към СПА-центрове, Рашо Козарев се качва на комбайн. И жъне. Пшеница, рапица, царевица, слънчоглед. Работи от рано сутрин до среднощ през цялата си отпуската и най-странното е, че това наистина го релаксира и зарежда. „Докато не си изцапам ръцете с нафта и масло, не се разтоварвам“, откровено казва началникът на 4/130. Да, комбайните, на които той работи без почивен ден, са супер модерни, климатизирани, с автоматизирано управление, но все пак това е работа, при това изобило не е лека. Случва се да стане проблем насред полето, сам с едно куфарче инструменти трябва да се справи и да продължи жътвата, защото земеделците си знаят времето и не търпи отлагане.

„Свободен не мога да стоя“, това е обяснението на Рашо Козарев. Не ходи на море, ако му остане време, обикаля балканите. Зимата е на лов. И работи. Сам е построил почти цялата си къща в

Мъглиж. Непрекъснато си търси работа, просто ръцете му не могат да стоят на едно място, а сърцето и душата все го теглят към нещо ново, което трябва да се свърши.

За Рашо Козарев „Арсенал“ е като кодиран ген в неговото ДНК. През целия си живот и двамата му родители са работили в цеха, където работи и той. Там са започнали трудовия си път и майка му, и баща му, там са се пенсионирали. Сестра му е на същото място в Мъглижкия завод, а племенникът му Минчо Ковачев е истинско копие на своя вуичко по работохолизъм. И той е в Алетия на трудовата слава, и той си почива, работейки. Вече години наред двамата заедно ходят през лятото на жътва. Като че ли чернеземът още повече ги сближава и им дава онази неподозирана сила, която само българската земя притежава.

„Доволен съм от живота“, признава началникът на 4/130. Подредил го е така, че да му се наслаждава. И двете му дъщери са си взели хляба и вървят по своя път. Голямата е стилист в Стара Загора, печели конкурс по физическото в София, после участва в състезание в Милано, предстои и пътуване до САЩ, свързано с професията ѝ. Завършила е Тракийския университет, но коафьорството я привлича, създава собствено ателие и се оказва, че това е истинският ѝ призвание. Малката дъщеря в момента учи задочно в Тракийския университет и работи. Рашо Козарев има 15-годишна внучка и двама внуци. Къщата му е пълна с близки хора, пълна с удовлетворение е и душата му. А делничите и празниците?! Те са пълни с работа, без която не може.

Юлия Младенова

държи на реда и дисциплината. И няма как да е друго. Рашо Козарев отговаря за единствения в България цех, където се произвеждат капсули, което само по себе си означава стриктно и безапелационно спазване на технологичния в производствените процеси.

Тази година Рашо Козарев прави точно 33 години, откакто е постъпил в „Арсенал“. И всички са преминали в Завод 4. Завършил е Техникума по механизация на селското стопанство в Мъглиж, а след него – филиала на Русенския технически университет в град Ямбол, като заедно с машинната специалност придобива и педагогическа правоспособност. Съществуващото по социалистическо време разпределение след института

ва трудовият му път в „Арсенал“. Една година работи като настройчик на току-що внедреното ново белгийско оборудване, скоро след което става началник-смяна на цеха за малокалибренни патрони. Кариерата му върви възходящо нагоре и само след 2 години е повишен в заместник началник-цех, а малко по-късно става и началник на цеха за производство на мини, взривни вещества, ловни патрони и хартиени изделия. Следва малко отклонение от арсеналския път, но то е само, за да оцени колко социална и отговорна към работниците и служителите си е фирма „Арсенал“. След 5-годишно отсъствие се завръща отново в Завод 4, където е назначен за началник на цех 130, единственият у нас за

ва трудовият му път в „Арсенал“. Една година работи като настройчик на току-що внедреното ново белгийско оборудване, скоро след което става началник-смяна на цеха за малокалибренни патрони. Кариерата му върви възходящо нагоре и само след 2 години е повишен в заместник началник-цех, а малко по-късно става и началник на цеха за производство на мини, взривни вещества, ловни патрони и хартиени изделия. Следва малко отклонение от арсеналския път, но то е само, за да оцени колко социална и отговорна към работниците и служителите си е фирма „Арсенал“. След 5-годишно отсъствие се завръща отново в Завод 4, където е назначен за началник на цех 130, единственият у нас за

ва трудовият му път в „Арсенал“. Една година работи като настройчик на току-що внедреното ново белгийско оборудване, скоро след което става началник-смяна на цеха за малокалибренни патрони. Кариерата му върви възходящо нагоре и само след 2 години е повишен в заместник началник-цех, а малко по-късно става и началник на цеха за производство на мини, взривни вещества, ловни патрони и хартиени изделия. Следва малко отклонение от арсеналския път, но то е само, за да оцени колко социална и отговорна към работниците и служителите си е фирма „Арсенал“. След 5-годишно отсъствие се завръща отново в Завод 4, където е назначен за началник на цех 130, единственият у нас за

Здраве

Вече трети месец на територията на „Арсенал“ АД функционира кабинет за спешна медицинска помощ. Той се намира в сградата на бившата фирмена поликлиника. В него работят д-р Илко Димов от Стара Загора и две медицински сестри.

За трите месеца работа в Спешния кабинет впечатленията на д-р Димов са, че голяма част от работещите в дружеството подценяват здравето си и последствията от нелекувани хронични заболявания.

Вземането на хапчета от колега или по системата „на мен ми действа, вземи от моите“, е масов спорт, който може да доведе до непредсказуеми усложнения и сериозни увреждания, категоричен е лекарят.

„Спестяването“ или прикриването на някои хронични заболявания в здравния картон на пациентите отстрана на лекаря – с цел това да не пречи при кандидатването за дадена рабо-

та, е равностойно на престъпление, казва още спешният медик.

Тук е Спешна и неотложна помощ – за точната диагноза и лечение са нужни лабораторни изследвания, други прегледи и манипулации, за които Спешният център няма оборудване, допълва още д-р Димов. Ние оказваме първа помощ и насочваме към болнично заведение или към личен лекар и специалист. Спешният център не издава направления за прегледи, нито болнични.

В практиката си тук д-р Димов е установил, че една не малка част от започналите наскорно работа в „Арсенал“ са с прекъснати здравни права – заради неплащане на здравни осигуровки за повече от 3 месеца през последните 5 години.

В такива случаи няма как да се направят безплатни медицински процедури или изследвания, както и да се получи направление за преглед при специалист. Съве-

тът на медика е работещите да проверят здравния си статус и своевременно да се постараят да покрият старилите си задължения за здраве, за да могат да получават полагащото им се.

Категоричен е, че има начин държавата своевременно да събира дължимите стари здравни вноски от започналите работа по трудов или друг договор чрез законодателно регламентиран

ни месечни удържки до покриване на дължимото със стара дата. Така ще се получат допълнително значителни финансови ресурси в системата на здравеопазването и тя ще стане по-гъвкава и функционална.

Д-р Димов припомня, че смяната на лични лекари може да се извършва не два пъти в годината, а по всяко време, както и че е важно личният лекар да е наблюдаван на курioзи от типа на личен лекар на 300 километра от тук. Как тогава да е ефективна здравната помощ? – пита лекарят.

Съветът му към работещите в дружеството, особено към тези от отдалечени населени места, е своевременно

да уредят въпроса с личния лекар и изберат такъв в района, в който са в момента, за да получават нужната им медицинска помощ.

Самолечението или липсата на лечение, или лечение по метода „на ти от моите“ и „ще ми мине“, не е лечение. Трябва да се търси медицинска помощ навреме, а не когато вече е късно или когато е настъпило състояние, налагащо спешна хоспитализация.

Бюрократични процедури, свързани с цялостната организация на системата на здравеопазване в страната при нужда от транспортиране от предприятното в здравно заведение, са друг проблем, с който се сблъсква медикът от Спешната помощ в „Арсенал“.

Небрежността или пренебрежението към здравето заради финансови съображения или някой лев повече после винаги излизат скъпо, категоричен е здравният специалист.

Съвсем скоро в дружеството ще бъде назначен и психолог, в помощ на работещите.

„Трибуна Арсенал“

Покана

Всеки голям човек някога е бил дете.

Щастливи обаче в живота са тези, които растат, пазейки детето в себе си. И то никога не си тръгва от тях.

И ние растем. И колкото по-растем, толкова по-силно обичаме детето в нас. И си го пазим. И си го обичаме, защото само вечните деца създават креативен, жив, щастлив и пъстър свят.

Скъпи приятели, уважаеми Буратинци - днешни, вчерашни, утрешни!

С огромно удоволствие и от сърце ви каним да споделим нашия голям рожден ден.

Ставаме на 85 години!

Както и да го погледнем, това е една прекрасна и забавна възраст. С много път и посоки, с много дири и плодове.

Пъстрият ни рожден ден, в който ще участват всички днешни Буратинци, ще бъде на фирмения стадион на „Арсенал“.

Тогава, когато пролетта ще е в разгара си, а майският дъжд може само да е бекетет.

На 21 май от 12 часа ще ви почертим с пъстър концерт, с много веселие и емоции. С талантите на днешните Буратинци, утрешни вдъхновени граждани, съзидатели на Казанлък и „Арсенал“.

Бъдете добре дошли на празника всички вие, съпричастни с нашата история и бъдеще!

Очакваме ви!

21 май, 12 часа, фирмен стадион „Арсенал“ – Казанлък.

За получилите персонални покани бивши членове на екипа на Детска градина „Буратино“ - за потвърждение - тел. 0431/99 509 до 16 май 2018 г.

От екипа на ДГ „Буратино“

93 ГОДИНИ КРЕАТИВНИ, ТЕХНИЧНИ И РАЗЛИЧНИ

Под това мото ще премине тазгодишният патронен празник на най-старото техническо училище в България - ПГ „Иван Хаджиенов“, бившият Механотехникум, в Казанлък.

Поредица инициативи ще предшестват празника, чиято кулминация ще е станалият вече традиционен Парад на професиите, който ще започне в 16,30 ч. на 27 април и ще премине по казанлъжките улици.

Специална експозиция на витрината на Информационния център на улица „Искра“ 4 в периода 23 април - 04 май 2018 г. ще разкаже с фотоси училищния живот в известното Механо.

За поредна година празникът ще обедини поколенията Хаджиеновци в различни инициативи:

В дните между 16-ти и 27-ми април възпитаници на учебното заведение, успешно реализирали се в различни сфери на живота, ще се върнат отново в класните стаи и ще споделят с ученици и преподаватели своя житейски опит и спомени от ученическите години.

Срещи с днешните възпитаници на ПГ „Иван Хаджиенов“ ще имат бившите Хаджиеновци Желязко Петров - изпълнителен директор на Регионалния ИТ развоен

център „Кока-кола България“, Красимир Ортакчиев - автор на първата книга, предназначена едновременно за зрящи и за незрящи читатели - стихосбирката „Докосване“, Деян Илиев - съдия в Районния съд в гр. Казанлък и съдия в Административния съд.

Като част от празника на Механото са и поредица спортни състезания и игри. Специална експозиция в Училищната библиотека ще представя на бъдещите инженери различни гледни точки и постижения на техническата наука.

Кинодискусия на тема „Издебрите на българското кино“ и езиково състезание са също част от празничните предизвикателства за днешните възпитаници на ПГ „Иван Хаджиенов“.

От училището с 93-годишна история отварят широко врати през целия месец април за представители на различни поколения и граждани на Казанлък, за да споделят техния празник, гарниран с поредица събития и инициативи.

Хиляди са възпитаниците за този период на техническото училище в Казанлък, голяма част от тях са на работа в „Арсенал“. Механото е дало на града и България водещи кадри за индустрията, дузина кметове и арсеналски ръководители.

„Трибуна Арсенал“

Съдби КОВАЧЪТ СВЕТЛЪО - ПЪЛНА КЪЩА С РАДОСТ И... ГРИЖИ

Той е скорошен арсеналец. От есента на миналата година. Има пълна къща с весела глъч. Много-

миналия април, когато значително по-младата му съпруга един ден просто си тръгна. С друг мъж, без

Светльо не говори. Предпочита просто да се хваща и да се справя сам. Примирил се е със съдбата си. Не е нужно да пишиш за орисията си, убеден е бившият възпитаник на СПТУ по хидравлика.

Преди да дойде на работа в „Арсенал“, семейството на Светослав дълго обикаля: работили по различни ферми в страната, имали дори за кратко и дом в Горно Черковице.

Сега таткото на три деца няма друга цел в живота, освен да ги направи читави и добри хора, да ги изучи и да им даде нужното за самостоятелен старт в живота.

Ще му се получи. Докато водим разговора с таткото в редакцията, малчуганът Милен, който е в последна група на детската градина в „Арсенал“, без да иска изтвърва натрошено яйце. Навежда се, събира го в шепата и търси кошче за отпадъка. Макар и само на две години, Мелани се опитва също да е самостоятелна. 14-годишната Стефани е талантистична певица и гъдуларка. Свири в ансамбъл „Гъдули-

ца“ в Казанлък. Момичето имало и мечта, с която, заради сложното положение сега в семейството, временно се разминало - да учи в музикалното училище в Котел. Стефани е татковата отмяна, когато таткото е зает и е на работа. Помага и в грижата по домакинството.

Четиричленното семейство живее в гарсонiera на свободен наем.

Справят се само със заплатата на ковача Светослав. Детски надбавки самотният татко не получава - заради воденото доскоро дело за попечителство над децата. От няколко дни вече притежава правата и се надява съвсем скоро тези пари да са помощ в грижата за тях и обличането им.

Въпреки едногодишното отсъствие на майката, тя не спирала да получава полагащите й се пари за майчинство. Сега, с решението на съда за попечителство, това няма да е така.

Самотният баща не ползва и отстъпки в таксите за градина и ясли. По същата причина.

Въпреки трудностите, и трите деца на ковача са чисти и спретнати. Кротки и възпитани. И напук на немощията и нелеката участ, превърнала ги в рано пораснали възрастни, в гарсонiera на Светослав лъха на любов. И вечер на масата е весело и вкусно.

Старая се да не ги лишава от нищо, казва бащата, кой-

то е и основен готвач в дома. Засега се справя. И се надява постепенно всичко да си дойде на мястото.

Отдавна са престанали да се надяват, че мама ще се прибере.

Опитват се да се държат и взаимно да се подкрепят. Благодарни са и на всички добри хора, които им протегат ръка.

На тях ще разчита семейството и за справянето с подготовката за училище на бъдещия първолак. А и ратат нуждите на порасналата вече 14-годишна Стефани.

В дома на ковача Светльо има една неразбиваема максима: докато са заедно, всичко ще се нарежда.

Деляна Бобева

От редакцията:

Екипът на в. „Трибуна Арсенал“ е отворен за добрите хора, които имат желание да помогнат на семейството на Светослав да посрещне нуждите по подготовката за училище на бъдещия първолак и 14-годишната ученичка. Необходими са средства или дрехи за училище.

Ако сте от тези хора, свържете се с нас: 0882987013 или 0882987014.

Екипът ви благодари на служителите на „Леостил“, както и на други двама анонимни дарители, протегнали вече ръка на Светльо.

детен татко е.

От година само отглежда и се грижи за трите си деца - момиче на 14 години, момче на почти 7 и още едно момиче, което след два дни, на 21 април, ще стане на 2 години - Мелани.

И вторият рожден ден на Мелани ще е без... мама. Само с татко, батко, кака и 76-годишната баба, майка на 52-годишния Светослав Захариев Димитров, ковач в цех 501 на Завод 1.

Не му е лесно на Светльо. Животът му се преобръща

багаж. При това надалеч. Зад граница. Оттогава не е направила опит да се свърже с децата или да се поинтересува как са.

Не праща и пари. Никой от семейството й не знае къде точно се намира в чужбина.

Така Светослав останал сам с грижата по трите си деца.

Миналата есен започнал работа в „Арсенал“ - след дълги митарства из ферми в Самоковско. Сега работи редовна смяна и има време за децата си. За орисията си да се грижи сам за трите си деца

Писателят Владимир Зарев:

СВОБОДАТА Е КАТО ЛЮБОВТА

Роден е преди 70 години в София, но не счита, че София може да бъде роден град. Когато именитият му баща – най-титлуваният някога литературен академик Пантелей Зарев, го води в родния си Видин, синът е поразен! Удивлява го изключително богатата и интересна атмосфера, но най-вече – величието на реката. Шлепове, големите бели кораби... Дунава – най-голямата метафора в живота на писателя Владимир Зарев.

Точно Видин е поводът за написването на „Битието“, „Изходът“, „Законът“ – епична трилогия, дала идеята за „Дървото на живота“, телевизионен сериал, който гледахме наскоро. Оценката от издатели и читатели, че той е най-големият жив български писател, Владимир Зарев приема с усмивка, но не съвсем на шега. Което не му пречи да се самоиронизира – забравя бързо последната си книга, почти гениално забравя, преди да почне следващата. Пише много, но и много чете – литература и философия. Интересува се еднакво и от индивидуалната човешка душевност, и от нейното сбиране в рамките на социума. Затова познава и романите на Достоевски, и „Диалозите“ на Платон. Твърди, че писането не се учи, писателят не се става с модерните сега курсове по творческо писане, а с много четене и опит от собственото писане, със самокритичност и с точен избор на собствени теми. Всичко това гради собствения свят на писателя.

- Г-н Зарев, напоследък Вашият роман „Разруха“ се ражда за втори живот, чете се и препрочита. В един диалог от него дъщеря пита своя баща – писател как се пише хубава книга, а неговият отговор свръзва хубавата книга с дълбоката тяга. Вие от тяга ли пишете, или тя като творчески повод?

- Ще бъде пределно искрен. Аз не съм прописал от тяга. Вкъщи имаше няколко огромни библиотеки, мрачни, изпълнени с духовност, с пренебрежение към мен, докато бях дете. Библиотеки – студени, с нещо готическо в тях, книгите на моя баща. От уважение към тях аз не прочетох нищо сума ти време. После дойде моментът, в който разбрах огромния смисъл човек да бъде в досег с книгите. Те се превърнаха в някакъв мой дом и продължават и сега да бъдат около мен. Не прописвах от тяга, макар първите ми неща да бяха пропити от някаква абстрактна всемирна тяга. Тягата на всеки юноша. Но наистина добрата литература, хубавата книга, се пише за човешкото страдание. Човек е съпътстващ и от щастието, но това, което ни съпътства винаги, е или някакво конкретно, или по-абстрактно страдание. Изпитвал съм страдание дори само от това, че човек не може да постигне съвършенство. Като писател много съм се мъчил да постигна съвършенство, но никога не съм успявал.

Зарев смята, че той си има такъв свят.

От своите книги обича и цени най-силно „Поп Богомил и съвършенството на страха“, провокирана от интереса към огромното влияние на българското богомилство, довело Ренесанса в Европа.

В края на 2017-а, вече на 70, Владимир Зарев е удостоен с високата българска държавна награда „Паисий Хилендарски“. Притежава и редица други. Но цени най-много онази, която му дава възможността да работи над книгите си в атмосферата на уникалната Вила „Конкордия“ в изумителния град на Германия Бамберг. Благодарение на стипендията, която получава с тази награда, Зарев довършва последния роман от трилогията си – „Законът“. Немска телевизия го нарича „Българският Балзак“. В Германия се издават и преиздават, както трилогията, така и романът му „Разруха“, за който критиката заговаря като за най-добрия роман в посткомунистическа Източна Европа.

Владимир Зарев работи от 1973 г. в сп. „Съвременник“, на което сега е главен редактор. Съпруг е на поетесата Мирела Иванова. Има три дъщери.

Писателят гостува на Чудомирови празници в Казанлък за творческа среща със своята публика, сред която се оказва, че не са малко хората, прочели всичките му 16 книги. Част от разговора, воден от Диана Рамналиева, публикуваме тук.

Съвършенството е като хоризонт, колкото повече го приближавате, толкова повече се отдалечава. Това е едно от големите страдания на всеки истински творец. Страданието е това, което идва, за да ни поучи, за да ни научи. Най-вече – да ни научи на смирение. Трябва да направим разлика между примирение и смирение. Примирението човек е притиснат най-вече от външни обстоятелства. Върху него е приложено насилие, някаква външна несвобода. Смирението човек сам изпълни в себе си инстинкти, пориви, сам постигна някаква форма на хармония, на духовен мир. „Битието“ започнах да пиша от обич към Видин. Там видях Дунава – най-голямата метафора в живота ми. Още Омир е схванал, че у всеки човек се борят копнежът да има нещо постоянно – свой дом, и стремежът да се махне от него, да пътува по широкия свят. Казано е от древните: реката винаги е същата, но и винаги различна, никога не можеш да влезеш в едни и същи води. Това е и човешкият живот, всеки от нас е непрестанно същият, но той изтича във времето и пространството, в любовите си, омерзенията си, щастията, нещастията си..., в битието си. Във Видин срещнах истинските хора. Непресторени, страшно различни в своята нормалност. Това беше голям урок за мен и причина да започна да пиша. Без да знам, че историята на моя род ще набъбне до трилогия.

Казвате, че филмът „Дървото на живота“ е „изхабил“ Вашата трилогия?

- Първият сезон е може би най-хубавият сериал, правен у нас. Във втория обаче авторите много са се отдалечили от моята книга. Те поискаха да включат всички възможни събития вътре. Но една национална история не

Познанието... Но, ако искаше да го опази, Бог щеше да издигне ограда на Райската градина. Той нарочно е изпатил змията и е предизвикал това, тя да провокира Адам и Ева да опитат плода. Защото Бог е безсмъртен. Но е вечно творещ. А Адам и Ева са безсмъртни и безгрижни. Те оглупяват бавно, но сигурно и Бог разбира, че не-

жат за всички. Ако не е така, демокрацията най-лесно се изражда в анархия. Поддържам в книгите си тезата, че ние в последните десетилетия живеем в една добре измислена анархия, поддържана от всички политически партии и от олигархията. Обрижвана от политическата класа анархия, в която е лесно да се краде – българският народ

може да бъде разказана чрез събитията или само чрез тях, а чрез човека, чрез човешките характери и съдби. Не събитията са важни, а хората. Предмет на литературата и изкуството е човекът – мерзостта и величието му, неговата обикновеност и грандиозност, безкрайността му. Затова бях много недоволен и влязох в конфликт с авторите на филма. Когато пожелаха да направят сериала, моите световни права се държаха във Виена, нямах право да се съглася на филмирането. Почнах борба да се дадат правата на продуцентите на филма. Според държателите на правата ми, моите интереси не бяха добре защитени от продуцентите, но понеже филмирането бе моя мечта и продуцентите обещаваха доста неща, правата бяха дадени. Провалът на КТБ също създаде проблем. От цялата работа се оказа излъган, но съм благодарен на актьорите, прекрасни!

Твърдите, че всеки писател трябва да има собствени си теми. Кои са Вашите?

- Много е важно да намериш своите важни, основни теми. Моите съм намерил още в юношеството. На първо място – темата за властта. Всеки човек, неосъзнато или съзнателно, се стреми към власт, да владее някого, нещо – човек, животното, някаква умение... Всеки голям писател е един прекрасен тиранин, той властва над нас чрез словото. Инстинктивно от малък човек се учи да властва. Красотата е форма на власт. Парите са форма на власт. Знанието е форма на власт. Нещастиято може да бъде форма на власт. Всички човешки стратегии, от най-дребните ни копнения, са форма на някакъв опит за упражняване на власт. Вторият проблем, който ме вълнува, е страхът от смъртта. Бог изгонва Адам и Ева от Райската градина заради Дървото на

говото подобие е крах. Единственият начин да го спаси е да го върне в смъртта. Тогава човекът трябва да почне да мисли, да полага усилия, за да оцелее. Ако иска да отстрани смъртта по някакъв начин, човекът трябва да се опитва да я отдалечава – да се научи на все повече неща, които ще го задържат в живота. И още! – смъртта е единственият възможен начин за равенство. Всички умираат. Смъртта е това, което ни кара да я отдалечаваме, да върваме, че ще оцелеем. Затова писателят пише, той върва, че ще остане. Всеки акт да се пише е опит да се преодолее смъртта. Страхът от смъртта е това, което ни кара да постигнем себе си.

Близка Ви е и темата за Свободата... Каква е съдбата на героите Ви, които на всяка цена търсят своята независимост, къде е Свободата?

- Изумително важен въпрос! Още Дон Кихот е казал: „Свободата, Санчо, Свободата...!“ Винаги съм казал, че Свободата е форма на различие. Колкото по-различен е един човек, толкова е по-свободен. Обичам да казвам, че лудият е щастливо свободен, а мъртвият е абсолютното свободен, защото той абсолютно се различава от нас. Какво означава човек да постигне различие си – да съществува себе си, собствените си стратегии, собствените си копнежи. Да бъде заедно с другите, да живее заедно с другите, но да бъде непрекъснато себе си. Това е изключително важно. Но – да направим разлика между Свобода и Демокрация. Свободата е лично усещане, тя е като любовта. Демокрацията е нещо друго. В знаменитите си диалози за държавата Платон говори за три форми на власт – тирания, олигархия и демокрация. Най-щастлива, продуктивна и перспективна е демокрацията, но само когато законите и правилата ва-

бе многократно ограбен откъм огромно количество ценности, но най-страшното е, че беше унижен и обезсмислен трудът на поколения българи.

Казвате, че у нас претъплението е поминък, а престъпникът – уважаван човек. Къде е Пътят към Изхода?

- България беше разграбена. Но беше нанесен и още по-жесток, и още по-траен удар върху човешката ценностна система – в тези години, сякаш, умният, интелигентният, почтеният човек, моралният, започна да се отъжделява с глупака. А откровеният престъпник – мащабният крадец, той се превърна в герой на нашето време, осветен от проекторите на общественото внимание. Това, според мен, е нещо, което съсипе няколко поколения българи. Това е една от причините, поради които голяма част от хората емигрираха в чужбина. Не само заради отсъствието на поминък, но заради тоталното, чудовищното отсъствие на справедливост. Защото, в този живот трябва да има и някаква справедливост. Няма осъдени, няма вкарани в затвори, никога няма доказателства – за нищо. Обичам да казвам, че всяка държава си има мафия, но българската мафия си има държава... Що е патриотизъм днес? Ако наистина си обичаш народа и страната, си готов да се жертваш за тях – това е. Но, какво е сега у нас – ние, ако сме патриоти, трябва да се съпротивяваме на тези, които превръщат България в територия, да озаптим тези, които продължават да крадат и съсипват българския народ. Това е пътят и единственият изход. Хората се учат постепенно на това. Протестираят, поставят проблемите си. Противопоставят се на олигархията и политическата власт. А, според мен, те са едно и също.

Разговора води:
Диана Рамналиева

ГЕОРГИ НАДЖАКОВ

Авторът на Откритие №1 в България

Георги Стефанов Наджак. Роден е в Дупница на 8.01.1897 г. През 1905 г. семейството се мести в София. Баща му бил

тоелектричен ефект при твърди тела. Идеята била интересна за Ланжвен, по нея там не се работело. „Ще ви дам едно гълъче от

Епохалното откритие. Изминали десет трудни години. При „фарадеевски условия“, по думите му, ученият продължил

проводимостта с минимум и сярата и патентовал своя „сух метод за получаване на изображения“ - ксерография. Ксерокс от гръцки означава сух, твърд, здрав.

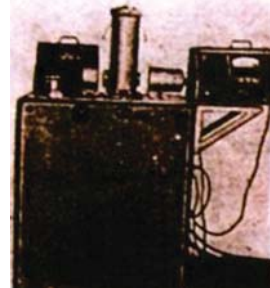
„В основата на създаването на първия ксерокс, - пише проф. Владимир Фридкин, сътрудничил си с Наджак и Физическия институт, „стоят две събития, станали независимо едно от друго почти едновременно, през 1937 г. и 1938 г., от двете страни на Атлантическия океан. Българският учен Георги Наджак открива фотоелектретното състояние на веществата, а Честър Карлсон дава начало на ксерографията. Интересното е, че и двамата са използвали поликристална сярата. След 15 години тези две открития се срещнаха и дадоха живот на първия ксерокс“.

тура. Но имах собствена идея. А това е най-важното. Защото можеш да имаш най-скъпи уреди, най-модерна апаратура - нямаш ли своя идея, откритие няма да направиш“.

Учен в действие. По данни на Музей „Акад. Георги Наджак“, българският учен е публикувал повече от 60 труда, посветени на физиката на твърдото тяло. Той се занимава и с конструирането на нови видове електрометри. Със сина си проф. Емил Наджак учен Георги Наджак открива фотоелектретното състояние на веществата, а Честър Карлсон дава начало на ксерографията. Интересното е, че и двамата са използвали поликристална сярата. След 15 години тези две открития се срещнаха и дадоха живот на първия ксерокс“.

Той привлича към научната работа млади физици, издейства им стипендии в чужбина, съдейства за назначаването им за асистенти. Участва в създаването на Висшето техническо училище, в реорганизацията на СУ, в изграждането към БАН на научни институти и доставя апаратури за тях. Участва в международни научни форуми. Разширява книгобмена на академията. Поставя началото на първото българско научно списание „Доклади на БАН“. Създава университетската печатница. Има решаващ принос за развитието на ядреното направление у нас. По негова инициатива са построени Станцията за изследване на космическите лъчи на вр. Мусала и сградата на Физическия институт.

Реорганизира училищното преподаване по физика, съавтор и редактор е на първите нови учебници. По възходяща линия вървял и многобройните му отличия и научни звания.

Първият ксерокс, 1953 г.

Вписването на Откритие №1.

Към изследванията си върху фотоелектретния ефект Наджак се завръща след Втората световна война, а през 50-те години интересът към откритието в света вече е нараснал лавинообразно. Публикации през 1955 г. в САЩ

признават Приоритета на българина. Развиват се научни школи - в СССР и САЩ, в Япония, Бразилия, Индия. Фотоелектретното състояние става основа за развитието на копирната индустрия. То намира огромно практическо приложение и в областта на безкакумната телевизионна техника, при запаметяващите устройства, рентгеновите дозиметри и при снимки от космически спътници. През 1981 г. откритието е вписано под №1 в Държавния регистър на откритията и изобретенията в България. „Изчкавах, - обяснил

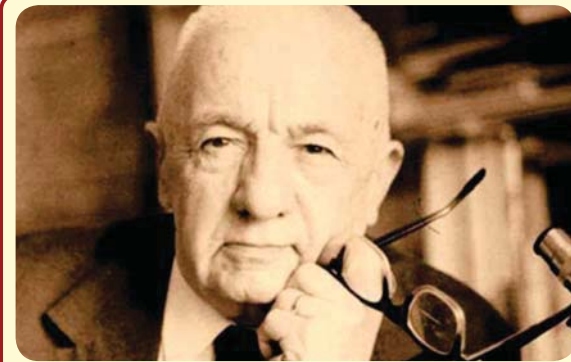

Кабинетът на акад. Наджак

Кабинетът-реликва. Забележителният български учен бил рядко любознателен и изумително жизнен човек - с необикновено обаяние, силна воля и смайваща работоспособност. Такъв останал до последния си ден - 24.02.1981 г., когато на 84 г., след кратко и тежко боледуване, завършва жизнения си път.

През 2014 г. Европейското физическо дружество обявява работния кабинет на акад. Георги Наджак за исторически обект в науката на Стария континент. Кабинетът, намиращ се в сградата на ИФФТ-2 на Института по физика на твърдото тяло към БАН, който носи неговото име, е включен в Програмата за опазване на научно и историческо наследство на Европа.

Мария Рашкова

В Златната книга на българските откриватели и изобретатели досега са вписани 15 открития, потвърдени от световната наука. Фотоелектретното състояние на веществата, което е в основата на копирната техника - откритие на Георги Наджак през 1937 г., е признато през 1975 г. за първото българско откритие и е вписано под №1 в Държавния регистър на откритията и изобретенията. Георги Наджак /1896-1981/ е български учен-физик, академик, преподавател и общественик, един от най-влиятелните

учени в европейската и световната физика. Наричан е приживе „патриарх“ на българската физика. Публикувал е повече от 60 труда, посветени на физиката на твърдото тяло.

Създател на Физическия институт при БАН и дългогодишен негов директор. Ректор на Софийския университет. Зам.-председател на БАН. Член-кореспондент на Гьотингенската академия на науките, Чуждестранен член на Академията на науките на СССР, член на Американската Асоциация за напредък на науката и на Международната биографична асоциация в Кеймбридж. Един от основателите на Пъгуошкото движение на учението. Председател и почетен председател на Националния комитет за защита на мира. Член на Световния съвет на мира. Народен представител в I-то НС и V-тото НС.

Народен деятел на науката. Първият носител у нас на Димитровска награда. Носител на 4 ордена „Георги Димитров“, на орден „Кирил и Методий“ и Орден Красното знаме на СССР, на златен медал на мира „Фредерик Жолио-Кюри“, златен медал на Република Австрия и др. Днес Институтът по физика на твърдото тяло към БАН носи неговото име.

Работният кабинет на акад. Наджак е обявен през 2014 г. за исторически обект на Европейското физическо дружество. През 2015 г. същият статут е даден и на къщата на Айнщайн.

фелдшер, загива в Балканската война и на 16 г. Георги поема отговорността за 5-членното си семейство. Завършва с пълно отличие Трета мъжка гимназия, лично министърът на просвещението Петър Пешев връчва дипломата му.

През 1915 г. е студент във Физико-математическия факултет на Софийския университет. След първия семестър, с влизането на България в Първата световна война, е мобилизиран. Завършва Школата за запасни офицери в Княжево като отличник на випуска сред 4000 души. Като доброволец участва в сраженията на Добруджанския и Югозападния фронт.

През 1928 г. сключва брак с Вера Постомпирова, наследница на бунтовен габровски род. Децата им - Емил и Елка, впоследствие стават известни професори.

Научната кариера - начало. След демобилизацията си Георги продължава следването. Призаван му по един семестър за всяка година, прекарана в армията, и така през 1920 г., само за 4 семестра, завършва висшето си образование. „Станахме висшисти съвсем осакатени и трябваше да полъпваме знанията си самостоятелно“, споделял Наджак. Работи като учител по математика. През 1921 г. е назначен за асистент по експериментална физика във Физико-математическия факултет. По този повод си спомня: „Професор Ал. Христов пожела да ме види. Представих му се скромно облечен с моя преброядисан офицерски шинел. Може би на шега той ми каза: „Хвалят те старите асистенти. Ще те назнача, но като гледам какъв си фукара...“

Специализация в Париж. През 1925 г. Георги и още 7 българи са изпратени във Франция. За да се подготви, четял специализирана литература, учел немски и английски език, френски вече знаел. Без препоръки от някого, Наджак моли световноизвестния учен Пол Ланжвен, директор на Висшето училище по физика и химия, да го приеме в лабораторията си. Обяснил, че интересите му са свързани с фо-

моята лаборатория“, казал той и прикрепил българина към своя главен асистент Рене Люка. Предоставили му всички необходими материали и апаратура. „В София аз изобщо не бях виждал електромер, а там, като отворих шкафа - над 20 електрометра от няколко вида“, спомнял си Наджак. През деня работел, до среднощ четял в библиотеката. Работел и в лабораторията на Мария Кюри, директор на института „Радиум“ към Сорбоната. Сприятелил се с Фредерик Жолио-Кюри и Пиер Бикар. Проф. А. Апостолов разказва как начинаещият български учен открил грешка в резултатите в работата на Рентген, най-добрият експериментатор на времето. Нещо повече - намерил причината за грешката.

Специализацията оказва огромно влияние върху Наджак: „... Ако не беше това прозорче, през което погледнах към голямата наука, едва ли щях да стана човек на науката“.

В Софийския университет. След завършването си през 1926 г. младият учен извършва огромна експериментаторска работа по изследването на фотоелектричната проводимост в твърди диелектрици - сярата, шеллак, парафин и др. Изследванията върху фотопроводимостта на сярата са в основата и на установяването на контакт-потенциалния фотоволтаичен ефект, наречен ефект на Наджак и Андрейчин. В Годишника на СУ излиза и първата му научна работа „Фотоелектрична проводимост в твърди диелектрици и висъшен фотоелектричен ефект“. С нея е хабилитиран и през 1927 г. е избран за редовен доцент по експериментална физика. Лекциите му - на високо академично ниво и онагледени с демонстрации, показали, че се е появил нов тип преподавател. Студентите се надпреварвали за първото място в залата. През 1932 г. е избран за извънреден, а през 1937 г. - за редовен професор, ръководител на катедрата по експериментална физика, назначен е за директор на Физическия институт. Благодарение на Наджак у нас започва нов етап в развитието на висшето образование и научната работа по физика.

изследванията си на фотоелектричните процеси. Запознал се и с разработките преди него - с Оливър Хевисайд през 1896 г. и на Мотурато Егучи през 1920 г. През 1937 г. Наджак прави първото българско откритие в областта на физиката. Инж. Пенка Людмила Димитрова го описва така: „Той поставя пластинка от диелектрика сярата между 2 електрода на ел. поле и я осветява. Така под въздействието на полето и светлината получава поляризирането, разделянето на ел. заряди. И поляризацията се запазва и след премахването на причинителите. Така открива ново състояние на веществото, нов вид електричество - фотоелектрет. Това „просто“ негово откритие проправя пътя на изобретяването на ксерокса. Защото, ако върху повърхността на диелектриката се прожектира сянката на осветена страница с текст или фигура, то тя се отразява там, невидима за човешкото око. Но, ако това копие се третира с частици от противоположно ниво наелектризираны частици, то оптично се очертава“. Това трайно състояние на твърди тела ученият нарича фотоелектретно, а веществата, при които се наблюдава - фотоелектрети.

„Искам да съобщя възможността за получаване на един нов вид електричество от някои диелектрици, формирани при едновременно действие на светлина и електрическо поле“, - пише Наджак в първото научно съобщение, публикувано в докладите на Парижката АН. Светът научава за епохалното откритие на 22 юни 1937 г. - Пол Ланжвен докладва на заседание на Френската академия на науките за необикновените резултати, постигнати от българския учен. Тази дата се счита за дата на откритието. За него известяват и авторитетни научни списания.

Първият ксерокс. Година и 4 месеца по-късно, през 1938 г., Честър Карлсон - физик и служител в патентно бюро, на когото се налагало всеки ден да прави огромен брой копия на документи, основавайки се на откритието на Наджак, експериментирал върху фото-

Наджак закъснението от 44 години, - да видя какво приложение ще намери фотоелектретното състояние на веществата, което открях тук, в София, през 1937 г. Разполагаш с примитивна апаратура.

За връзка с редакторите на „Трибуна Арсенал“:
Редакция: e-mail: tribuna.arsenal@gmail.com
Деляна Бобева: 0882 98 70 13, e-mail: didab@abv.bg
Диана Рамналиева: e-mail: diana_ramnalieva@abv.bg
Юлия Младенова: 0882 98 70 14
Мария Рашкова: 0882 98 70 12; Първолета Петкова: 5 74 55